

Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Η μουσική στα έργα του Σοφοκλή δεν είναι ποσοτικά τόσο κυρίαρχη όσο στον Αισχύλο ή την όπερα, αποτελεί όμως ένα οργανικό κομμάτι του δραματουργικού σχεδιασμού τους. Δυστυχώς, κάθε ντοκουμέντο γραπτής μουσικής σύνθεσης που έχει φθάσει ως εμάς είναι ελλιπές κι αποσπασματικό, διασώζονται ωστόσο οι στίχοι των χορικών τραγουδιών, τα μουσικά θεωρητικά κείμενα των αρχαίων συγγραφέων και οι εργασίες των νεώτερων κριτικών πάνω στα αρχαία κείμενα, που διαφωτίζουν σχετικά με τον ήχο και τον ρυθμό της αρχαίας γλώσσας και αποκαλύπτουν την καταλυτική συμβολή της μουσικής στο τραγικό ποιητικό σύμπαν. Διερευνώντας βιωματικά κάθε διαθέσιμη πρόσβαση στο ερμητικό αρχαίο πρωτότυπο, αναζητήσαμε την ουσία της μουσικής και μετρικής τέχνης στη δραματουργία του Σοφοκλή· το εσωτερικό περιεχόμενο των χορικών μελών και τη συνδρομή τους στη σκηνική δράση· τον απόηχο της τραγικής μελοποιίας στο δημοτικό τραγούδι· τον τρόπο με τον οποίον ξαναβιώνει κανείς τον επίκαιρο -αν όχι επείγοντα- χαρακτήρα της τραγωδίας σήμερα.

Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΟ ΔΡΑΜΑ

Ο μουσικός χρειάστηκε συχνά στην ιστορία να μοχθήσει για να αναδείξει την εσωτερική, αρχετυπική, συμβολική δύναμη της τέχνης που υπηρετούσε, σε βάρος ίσως της εξωτερικής της μορφής, της ποσοτικής της υπεροχής ή της προσβασιμότητάς της στο κοινό. Ειδικά στα χρόνια του Σοφοκλή, η μουσική του δράματος έπρεπε αυστηρά να υπηρετεί τον ποιητικό Λόγο, το ισχυρότερο για τις αντιλήψεις της εποχής συστατικό του δράματος. Αλλά και ο Λόγος όφειλε με την σειρά του να υπηρετεί όχι μόνο τα σημανόμενα, τις ιδέες και τα διδάγματα των ποιητών, αλλά και την **τελετουργική και αφυπνιστική προοπτική της γλώσσας, την αυτόματη ει δυνατόν αφομοίωση της πυκνής οντολογικής της ουσίας** που έρεε ελεύθερα μέσα στα μετρήσιμα συστατικά των λέξεων, δηλαδή **στο μέτρο, το ρυθμό, το μέλος, την τονικότητα, τη γλωσσική μουσικότητα**. Η αλήθεια είναι λοιπόν πως η μουσική τέχνη στο αρχαίο δράμα έκανε κάτι παραπάνω από το να ξεκουράζει με την ομορφιά της πλαισιώνοντας ηχητικά τα χορικά μέρη του έργου: λειτουργούσε σαν ένας ευφυής στην έμπνευσή του και πανίσχυρος στην οργάνωσή του δομικός ιστός δίχως τη συνδρομή του οποίου η δραματουργική ισορροπία θα αποδυναμωνώταν σημαντικά. Ο σύγχρονος πολιτισμός, αναισθητοποιημένος ως προς τη μουσικότητα των λέξεων (ίσως μάλιστα γι' αυτό και πιο σκλαβωμένος σ' αυτές από κάθε άλλη στιγμή στην ιστορία), αγνόησε ή παρανόησε την προοπτική αυτή για αιώνες, φαίνεται όμως πως κάθε σύγχρονη προσέγγιση της τραγωδίας έχει ανάγκη την κατανόηση και αφομοίωσή της.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΤΡΙΚΗ

Ο δρόμος της αρχαίας μετρικής είναι δύσβατος και μοναχικός. Οι χαρακτήρες σμιλεύονται όχι μέσα από κάποιο σύνολο εξωτερικών πληροφοριών γνώριμο εκ των προτέρων, αλλά με γνώμονα την **εσωτερική τους κίνηση**, τη μύχια ψυχική τους κατάσταση όπως αυτή αποτυπώνεται προοδευτικά στην πολύπλοκη μετρική κατασκευή των στίχων που εκφέρουν. Όπως δηλαδή η κατάσταση της καρδιάς υποδηλώνεται από το σφυγμό της, έτσι και η εσωτερική κατάσταση των ηρώων και του Χορού μεταγγίζεται στο θεατή μέσα από έναν προσχεδιασμένο χειρισμό ρυθμικών και μετρικών στιχουργικών ποσοτήτων. Οι αντηχήσεις της εσωτερικής αυτής κίνησης καταγράφονται κατόπιν στο σώμα του ηθοποιού, που τις συσσωρεύει ως μνήμες δραματουργικά αξιοποιήσιμες και μπροστά στα μάτια του θεατή τις αναδημιουργεί σαν **μια ζωντανή επινόηση, μian απ'αρχής αποκάλυψη**. Ο Σοφοκλής πλάθει τους χαρακτήρες σα μελωδίες: για κάθε στίχο που αρθρώνουν, για κάθε αίσθημα που επιθυμεί να εκφράσουν δημιουργεί πρωταρχικά μία ρυθμική-μετρική μήτρα (ευτυχώς, ικανοποιητικά διασωσμένη) και με αφάνταστη ανθρωπιά σταλάζει μέσα της μία κάθε φορά συγκεκριμένη κραδασμική ποιότητα που διαπερνά το θεατή σαν ρεύμα, το ίδιο ρεύμα που συγκλονίζει και την ψυχή του ήρωα. Είναι σε αυτήν ακριβώς τη θεραπευτική προοπτική του δράματος που κατοικεί μια ξεχασμένη τέχνη: η τέχνη της **συγ-κίνησης** και μέσω αυτής, της **συμφιλίωσης!**